

**FANTASTICUL ROMÂNESC-
„ATITUDINE MENTALĂ” SAU
„EXPRESIE A PERSONALITĂȚII
CREATOARE”**

Mirabela Curelar¹

Abstract

Prin categoria mentală a fantasticului, „omul trăiește o întoarcere în timpurile preistorice amintite, magice, ilogice”². Trăirea fantasticului îl scoate pe individ din spațiul psihosocial obișnuit, din cotidian și familiar, inoculându-i sentimentul „nerealizării”, situații care pot fi identificate într-o diversificată gamă de trăiri normale și patologice. „Fantasticul presupune, în concepția noastră, o modificare a categoriilor mentale, cu deosebire a categoriilor de timp, spațiu și cauzalitate, posibilitate și existență”³, spunea Ion Biberi. Fantasticul ar recurge la un mod de reprezentare particulară a lumii, conducând la „depersonalizarea” individului ce trăiește sentimentul fantastic. În viziunea lui Ion Biberi, fantasticul ar deriva dintr-o mentalitate mitico-magică, existând în ființa omului modern și ieșind la iveală ca o răbufnire a spaimelor ancestrale ori de câte ori condiția umană este periclitată sau se exercită asupra ei teroarea necunoscutului.

Cuvinte cheie: magic, mitologic, creație, ficțiune, atitudine mentală.

Încheindu-și perspectiva sa structural-genetică asupra fenomenului fantastic, Ion Biberi ne oferă în finalul eseului său o definiție demnă de luat în seamă, sintetizând toate datele anterioare: „Vedem în fantastic o atitudine mentală particulară, expresie a unei personalități creatoare, care convertește situațiile obiective, banale sau insolite, într-o realitate transcotidiană. Viziunea include o presimțire a unei realități totale a lumii și a

**ROMANIAN FANTASTIC - „MENTAL
ATTITUDE” OR „CREATIVE
EXPRESSION OF PERSONALITY”**

Mirabela Curelar

Abstract

Through the mental category of fantasy „man lives a return to prehistoric times mentioned, magical, illogical”². Fantastic living space pulls person from the psychosocial commonly in everyday and familiar, showing her feeling, „failure” situations can be identified in a diverse range of normal and pathologic emotions. „Fantastic requires in our view, a change in mental categories, especially categories of time, space and causation, possibility and existence”³ said John Biberi. Fantastic would use a particular representation of the world, leading to „depersonalization” for the person who living fantastic feeling. In view of ion Biberi, fantastic would derive from a mythical-magical thinking, with the modern human being coming out as a surge of ancestral fears whenever human condition is endangered or unknown terror exercised over them.

Keywords: magic, mythological ,creation, fiction, mental attitude.

Ending the structural-genetic perspective on the phenomenon of fantastic, in the end of his essay Ion Biberi gives a definition worthy of attention, summarizing all previous data: „We see in fantastic mental attitude a particular expression of creative personalities who statements translates objectives, ordinary or unusual, in reality transcotidiană. The vision includes a feeling of total reality of the world and of self, by means of a transgression or denial of mental categories

¹ Lector universitar. dr. Universitatea “Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu

² Ion Biberi, *Fantasticul, atitudine mentală*, în *Eseuri literare, filosofice și artistice*, Cartea Românească, București, 1982.

³ Ibidem.

¹² Ion Biberi, *Fantastic, Mental attitude*, in *Essays literary, philosophical and artistic Romanian Book*, Bucharest, 1982.

¹³ Ibidem.

propriiei personalități, prin mijlocirea unei transgresări sau chiar negări a categoriilor mentale de spațiu, timp și cauzalitate, dând acestei lumi de al doilea grad o coloratură afectivă, situată, în general, pe registrul depresiv de anxietate și teroare, îmbinată cu un sentiment de relevare al unui plan de realitate”⁴.

Eugen Simion afirma: „Nu-mi vine să cred că marea vocație a lui Eminescu s-a pierdut și cheia de aur a prozei n-a mai aflat-o nimeni. Nu numai că marea vocație pentru fantastic a lui Eminescu nu s-a pierdut, dar cheia de aur a prozei sale au aflat-o mulți scriitori români de-a lungul timpului, printre care: M. Sadoveanu, Liviu Rebreanu (*Adam și Eva*), I. L. Caragiale”⁵.

Respectând conștiința și originalitatea tradiției literaturii fantastice românești, față de care proza contemporană se află într-un raport de continuitate, direcțiile evolutive principale sunt: „fantasticul mitologic”, „fantasticul filosofic”, „fantasticul enigmatic și absurd”, „realismul fantastic”, la care vom adăuga câteva conexiuni, proza științifico-fantastică. Pentru noi, fantasticul reprezintă, prin raport cu realismul, cealaltă față a medaliei.

Fantasticul a cunoscut apogeul în perioada marilor noștri clasici. Eminescu este unul dintre cei mai mari creatori de proză fantastică din literatura universală, comparabil cu marii *romantici germani*, Jean Paul Richter, Novalis, E.T.A. Hoffmann, A. Chamisso, cu marii *romantici francezi* Th. Gautier și Gerard de Nerval și cu marele romantic american, Edgar Allan Poe.

Fantasticul eminescian este un fantastic filosofic, un fantastic de idei. Proza eminesciană are o solidă bază filosofică,

of space, time and causality, giving the world a second degree emotional coloration, located generally on the register depressive anxiety and terror, combined with a sense of reality, revealing the plan”¹⁴.

Eugen Simion said, „I can not believe the great vocation of Eminescu was lost and golden key prose never has been find of nobody. Not only great vocation for Eminescu's fantastic is not lost, but his prose golden key learned a lot Romanian writers over time, including: M.Sadoveanu, Alan Rebreanu (Adam and Eve), IL Caragiale”¹⁵.

Given the awareness and originality Romanian tradition fantastic literature, contemporary prose to which a report is in continuity, major evolutionary directions are: „fantastic mythological”, the fantastic philosophy” „fantastic enigmatic and absurd”, „fantastic realism” that will add several connections prose science fiction. For us, the fantastic is by relation to realism, the other side of the coin.

Fantastic advanced during our great classics. Eminescu is one of the greatest creators of prose fiction in literature, comparable to the great German romantics, Jean Paul Richter, Novalis, ETA Hoffmann, A. Chamisso, the great French romantic Th. Gautier and Gérard de Nerval and the great American romantic, Edgar Allan Poe.

The fantastic of Eminescu is a philosophical fantastic, a fantastic of ideas. Eminescu's prose has a solid philosophical basis consisting of reflections on time and space doctrine and concepts arheu metempsychosis, avatar, archetype and history, which assures originality universal context. Eminescu wants to shine from inside the Romanian fairytale Prince Charming in tears, Faure's a mythical air through image

⁴ Ibidem.

⁵ Eugen Simion, *Vocația fantasticului*, România literară, nr. 11, 1969.

¹⁴ Ibidem

¹⁵ Eugen Simion, *Vocation of fiction*, Literary Romania, no. 11, 1969

formată din reflecțiile despre timp și spațiu, doctrina metempsihozei și conceptele de arheu, avatar, arhetip și anamneză, ce îi asigură originalitatea în context universal. Eminescu vrea să lumineze dinăuntru basmul românesc în *Făt-Frumos din lacrimă*, făurindu-i un aer mitic prin insistența imaginii armoniei animiste, specifică vârstei de aur, evocată într-un acord al sfințeniei fragile și poetice de poveste, în care spunerea surprinde un acord liric inefabil.

Percepția cataleptică a unui motiv straniu circulă din basm în *rime alegorice* și în *călătoria Șeherezadei*. Circulația motivelor și imaginilor, întrepătrunderile creației folclorice cu cea cultă sunt argumente în favoarea consemnării unei atitudini de integrare a basmului în problematica generală, dovezi că dincolo de materialul epic de împrumut se proiectează personalitatea de excepție a poetului, pentru care fabulosul este o modalitate de afirmare vizionară.

Nici feeria romantică nu poate fi exclusă principal din formele fantasticului poematiceo-liric, dacă îi precizăm finalitatea. De obicei, ea funcționează ca element al unei antiteze, opusă terifiantului și ar fi absurd să decupăm din Tieck, atribuind fantasticului numai sferele insolitului.

La fel se gândea să procedeze și Eminescu în *Fragmentarium*. Aventura cavalerului rătăcit în Buceag și introdus într-o înscenare macabră se încheie printr-un festin ca în *O mie și una de nopți*. Ansamblul antitetic sugerează spaime, indecizii aspirații, adică o trăire dramatizată ce se exprimă prin imagini aflate în opoziții violente.

Pornind de la acest mod de a înțelege universalitatea fantasticului în arta romantică, nu riscăm să-l identificăm cu întreaga literatură ci propunem o selecție bazată în esență pe tensiunea dramatică degajată din operă și pe natura limbajului imaginar ca formă a exprimării. De aceea, *prima*

insistence animistic harmony specifies golden age, raised in a holiness agreement fragile and poetic story telling captures the agreement lyrical ineffable.

Cataleptic perception of a strange reason circulating in allegorical tale in rhyme and Scheherazade journey. Reasons circulation and images, creative interplay with the educated folk are arguments in favor of recording the attitudes of the general issues integration fairytale, epic material evidence that beyond designing loan outstanding personality of the poet, which is a fabulous way of asserting visionary.

No romantic bliss can not be ruled mainly form poematiceo-lyrical fantasy, if you specify purpose. Usually, it works as part of an antithesis, opposite terrifying and it would be absurd to cropped from Tieck, attributing the unusual fantasy only the unusual areas.

Likewise thinking to do and Eminescu in *Fragmentarium*. Adventure knight lost in Buceag and inserted into a macabre setup ends with a feast for a *Thousand and one nights*. Antithetical whole suggests fear, indecision aspirations, ie an experience that is expressed through images dramatized in violent opposition.

From this way of understanding universality in the art of romantic fiction are not allowed to identify with the whole literature but a selection based on dramatic tension essentially casual nature of work and the imaginary language as a form of expression. Therefore, the first (chronologically) and the most authentic form of fantastic literature is fantastic poematiceo-lyrical romance, regardless of the species was confirmed: lyrical autobiographical novel (*Reiser, Titanial*), fairy tale written by Brentano, Tieck or Eminescu, Novalis novel's symbolic, *Centuries Legend* of V. Hugo, Vigny's ancient poems, *Memento Mori* by Mihai Eminescu.

(*cronologic*) și cea mai autentică formă a literaturii fantastice în romantism este *fantasticul poematiko-liric*, indiferent de speciile în care s-a confirmat: romanul lirico-autobiografic (*Reiser*, *Titanul*), basmul scris de Brentano, Tieck sau Eminescu, romanul simbolic al lui Novalis, *Legenda secolelor* de V. Hugo, *Poemele antice* ale lui Vigny, *Memento mori* de Mihai Eminescu.

Cu excepția lui Victor Hugo și Mihai Eminescu, *fantasticul poematiko-liric* aparține perioadei de geneză și afirmare a romantismului, justificându-și condiția prin raportarea la o situație socială de mare contrast: încrederea în eliberarea și afirmarea deplină a individualității umane este contrazisă inițial de încremenirea vieții în relații depășite, apoi – în ultima perioadă – negarea deplină a acestui ideal prin instaurarea altei organizații sociale, tot atât de indiferent la visul veleitar.

Din filozofia indiană, odată cu *metempsihoza* și conceptul de *avatar*, provine la Eminescu ideea *unității primordiale*. Taina lumii și a vieții o constituie dorința. Din dorința de a se naște universul, mai întâi prin crearea principiului feminin, din care ia ființă principiul masculin, aceste idei apar în *Rigveda*. În concepția upanișadică, sufletul individual (atman) se contopește cu cel universal (brahman): „Unul e în toți, tot astfel precum una e în toate.”

Identitatea în pluralitate, în multiplicitatea formelor individuale ale vieții, este pentru Eminescu cel mai mare mister, cea mai mare enigmă a vieții. *Sărmanul Dionis*, nuvelă fantastică și filosofică, are o structură destul de complicată. Liantul îl formează, însă, visul - „motivul lumii ca vis”.

Toată nuvela este construită pe confuzia voită dintre vis și realitate. Fiind considerată o *nuvelă onirică*, prin inserția visului în cotidian, *Sărmanul Dionis* poate fi comparată cu nuvelele lui Hoffmann, în special cu

With the exception of Victor Hugo and Mihai Eminescu, *fantastic poematiko-lyrical affirmation* belongs to the period of genesis and romance, justifying and reporting provided by the social situation of high contrast confidence issue and full affirmation of human individuality is contradicted initial stillness life in relation exceeded, then - in recent years - complete denial of this ideal by introducing another social organizations equally indifferent to his own dream.

From Indian philosophy, with transmigration and the concept of avatar, Eminescu idea comes from primordial unity. Mystery of the world and life is the desire. Wishing to create the universe was born, first by creating feminine principle, which was founded male principle, these ideas appear in the Rigveda. In concept Upanishads, the individual soul (atman) merges with the universal (Brahman), 'One is in all, so as one is in everything'.

Identity from plurality, in the multiplicity of individual forms of life, is the greatest mystery Eminescu, the greatest mystery of life. *Poor Dionis*, and philosophical fantasy novel, has a rather complicated structure. Bond is formed, but the dream - „the reason world as a dream”.

The whole novel is built on deliberate confusion between dream and reality. Being considered a dream novel, by insertion into everyday life dream, *Poor Dionis* can be compared with Hoffmann's short stories, particularly *Gold pitcher*. The same dream a reality contraposition of plate, petty and prosaic, a meet and Eminescu. And here is the break in the order of reality, in order daily, which after Roger Caillois, as a distinguishing mark of the fantastic. *Poor Dionis* answer to thesis „the reader's hesitation” which falls under the definition of fantasy, as confusion between dream and reality is maintained skillfully Eminescu.

To Ion Creanga we have the mythological

Ulciorul de aur. Aceeași contrapunere a visului unei realități plate, meschine și prozaice, o întâlnim și la Eminescu. Și aici apare ruptura în ordinea realității, în ordinea cotidianului, care, după Roger Caillois, ar fi o marcă distinctivă a fantasticului. *Sărmanul Dionis* răspunde și tezei „ezitării cititorului”, care intră în definiția fantasticului, întrucât confuzia dintre vis și realitate este întreținută cu măiestrie de Eminescu.

La Ion Creangă avem de-a face cu un *fantastic mitologic*, iar la I. L. Caragiale cu un *fantastic de sorginte folclorică*, alimentat de credințe și superstiții populare, la care se adaugă și un *fantastic al straniului și terifiantului* pe linia lui Edgar Allan Poe.

În opera lui Ion Luca Caragiale, fantasticul ocupă un loc însemnat. Realismul și satiricul din *Comedii* și din *Momente și schițe* este dublat, în mod aproape paradoxal, de autorul de literatură fantastică din povestiri. Fantasticul caragialesc e un fantastic al straniului și terifiantului altoit pe trunchiul mitologiei autohtone. Simpatia declarată a lui Caragiale pentru marele scriitor american Edgar Allan Poe, unul dintre autorii săi preferați, de la care a împrumutat de altfel și titlul capodoperei sale, *O scrisoare pierdută*, și din care a și tradus, ne poate oferi o cheie cum nu se poate mai prețioasă pentru interpretarea fantasticului caragialesc.

Nuvela cea mai reprezentativă pentru genul fantastic este *La Hanul lui Mânjoală*, capodoperă a literaturii fantastice caragialiene. Caragiale inaugurează prin această nuvelă, magistral construită, motivul hanului în literatura română, anticipând povestirile de mai târziu ale lui Sadoveanu, cu hangițe pătimișe, agente ale erosului.

Nuvela lui Caragiale este impregnată de un senzualism balcanic, succulent, ușor mascat de limbajul echivoc și abuziv, într-o manieră asemănătoare cu cea a lui Creangă, în opera

fantasy, and to the I.L. Caragiale a fantastic folk origins, beliefs and superstitions fueled by popular plus a fantastic line of strange and terrifying Edgar Allan Poe.

In the work of Ion Luca Caragiale, fantastic occupies a significant place. Realism and the satirical from *Comedy* and *Sketches* is doubled, almost paradoxically, the author of fantastic literature in stories. Fantastic of Caragiale is a strange and terrifying fantastic trunk grafted on native mythology. Caragiale's declared sympathy for the great American writer Edgar Allan Poe, one of his favorite authors, from whom he borrowed in fact the title of his masterpiece, *A Lost Letter*, and translated and that we can not provide such key perhaps more valuable for interpreting caragialesque fantastic.

The most representative novel of fantasy fiction is *The Inn of Mânjoală*, literary fiction masterpiece of Caragiale. Caragiale opens with this novel, masterfully constructed, the reason of inn in Romanian literature, anticipating the later stories of Sadoveanu, to hang passionate, agents of eros.

Caragiale's novel is permeated by a Balkan sensualism, juicy, slightly masked by clear and abusive language in a similar manner to that of Creanga in *Old Nichifor Coțcariul* work. Caragiale exploits this novel the mythical-magical thinking, superstition and popular beliefs and acquaints us with a new category, of satanic, and the demonic. The erotic magic of Marghioala that has on about the young man who arrives at the inn, is placed in conspiracy with evil spirits. Mânjoala seems to have demonic powers.

Novel charm comes from the storyteller knows how to evoke the strange and terrifying atmosphere of the inn and here its mark obvious influence of Edgar Allan Poe. At the Inn's Mânjoală example we can send it to the famous novel, *Boogeyman*, the presence of demonic and satanic atmosphere

Moș Nichifor Coțcariul. Caragiale exploatează în această nuvelă mentalitatea mitico-magică, superstițiile și credințele populare și ne familiarizează cu o categorie nouă, aceea a satanicului, a demonicului. Vraja erotică pe care Cucoana Marghioala o exercită asupra tânărului care poposește la han, e pusă în conjurație cu duhurile malefice. Mânjoala pare a avea puteri diavolești.

Farmecul nuvelei provine din modalitatea în care povestitorul știe să evoce atmosfera stranie și terifiantă a hanului și aici își pune amprenta influența evidentă a lui Edgar Allan Poe. *La Hanul lui Mânjoală* ne poate trimite de pildă la celebra nuvelă a acestuia, *Bau-Bau*, în care prezența demonicului și satanicului se inoculează treptat în atmosfera hanului, în care hangiul realizează pactul cu Diavolul.

Calul dracului (1909) este un scurt basm simbolic inspirat din folclorul autohton, în care faptele se petrec în aceeași atmosferă saturată de magie și de superstiții populare. Încălcarea interdicției de a intra într-o zonă străină preocupărilor românești, vrăjitoria, duce la o metaforă spectaculoasă a unei tinere fete de împărat într-o bătrână cerșetoare, care nu se poate elibera de sub povara blestemului.

În ceea ce privește *supranaturalul*, Caragiale creează ierarhizare între diavolesc și uman, diavoli fiind în majoritatea cazurilor păcăliți de om, ori incapabili să îndure existența umană. Creatorul suprem n-are deloc înțelepciunea din *Luceafărul* eminescian, nici nu apare ca un om cumsecade, cam fricos, ca în „Ivan Turbincă”, Așa se explică deznodământul din *Kir Ianulea*, în care Dardarot poate interzice intrarea în iad a Ianuloaiei și a lui Negoită. Ierarhizare există și înăuntrul speciei umane. Omul, când vrea să-și schimbe condiția, trece prin neplăceri, până când ajunge ce a fost, precum Abu-Hasan din basmul cu același

gradually inoculate inn, the innkeeper made the pact with the devil.

Horse Devil(1909) is a short symbolic tale inspired by local folklore, the facts occur in the same atmosphere saturated with magic and popular superstitions. Violation of the prohibition to enter in a Romanian foreign concerns, witchcraft, leading to a dramatic metaphor of a young girl in an old beggar king, which may be issued under the burden of the curse.

Regarding the supernatural, Caragiale create hierarchy between evil and human devils are mostly cheated by a human being unable to endure human existence. Supreme Creator has no wisdom in *Star* of Eminescu, is not a good man, a little fearful, as in „Ivan Turbincă”. This explains the outcome of *Kir Ianulea* where Dardarot may prohibit the entry into Hell's Ianuloaiei and Negoită. Hierarchy exists within the human species. When the man wants to change the subject, going through troubles, until it reaches what it was, and Abu-Hasan the hero from the tale of the same name, who for a time take place of Caliph Harun-al-Rashid.

On theme of change the difficulty on existential condition that goes from here to impossible, it is imbued with melancholy as a metaphor and horse fucking fairytale universe unexpectedly cheerful and jolly Caragiale's history. And here, fantastic Caragiale works only as an element of motivation is not operated as vision, but appears as a slight oddity, explained rationally. Ambiguity of normal-abnormal, explain inexplicable supernatural is generated real-ironic understood the text. Using a supernatural ipotetico-symbolic Caragiale considering its views on art as a break with reality, which can not be changed.

In the stories of Caragiale, wandering characterize evil people, miraculous and ends with return to where they were marked destiny, after a journey of discovery, where

nume, care ia pentru un timp locul califului Harun-Al-Rashid.

Pe tema dificultății de schimbare a condiției existențiale, care merge aici până la imposibilitate, se constituie ca o metaforă impregnată de melancolie și *Calul dracului*, basm neașteptat în universul voios și petrecăreț al istoriilor lui Caragiale. Și aici, *fantasticul* lui Caragiale funcționează numai ca un element de motivare, nu este exploatat ca viziune, ci apare ca o ciudățenie ușoară, explicabilă rațional. Ambiguitatea dintre normal-anormal, explicabil-inexplicabil, real-supranatural este generată de subînțelesul ironic al textului. Utilizând un supranatural ipotetico-simbolic, Caragiale își exprimă opinia despre considerarea artei ca o rupere de realitate, ce nu poate fi schimbată.

În nuvelistica lui Caragiale, *rătăcirea* caracterizează persoanele malefice, miraculoase și se încheie cu întoarcerea la locul unde le-a fost marcat destinul, după o călătorie inițiativă, unde rătăcirea și întoarcerea par a fi urmarea unor practici magice. La Caragiale, *pendularea comică între real și fantastic* dă o savoare deosebită descrierii. Temporal, nuvelele *Kir Ianulea* și *La hanul lui Mânjoală* se desfășoară într-o atmosferă realist-fantastică. Fantasticul este impus de structura însăși a personajelor feminine, al căror malefic atu asupra bărbaților scapă înțelegerii raționale și e raportat la cauze supraumane diavolești.

Funcțiunea fantasticului este una pur estetică, el făcând parte din „normalitatea umană” a unei lumi dintr-un anumit timp istoric, dincolo de care transpare mereu fascinanta dimensiune a eternului feminin-impredictibilitatea comportamentului. „Fantasticul, chiar acolo unde este introdus direct, funcționează numai ca element de motivare”⁶

error and return appear to be the result of magical practices. Caragiale, oscillation between the real and the fantastic comic gives a special flavor description. Timely, short stories *Kir Ianulea*, *The inn of Mânjoală* takes place in an atmosphere of realistic fiction. Fantastic required by the very structure of the female characters, whose advantage over men evil escapes rational understanding, and is reported to cause superhuman evil.

Fantastic function is purely aesthetic part of it „human normality” of a world in a particular historical time, beyond which transpires always fascinating dimension of the eternal feminine, unpredictable behavior. „ Fantastic, even where it is introduced directly, it works only as motivating factor.”¹⁶

Caragiale presents several scenes of virtuosity demonology in which appear several women oppressed by the devil. Eternal feminine mystery rooted as Christian doctrine, relations with the devil woman. Origin demonic feminine charm and crazy behavior is being watched by trying to explain the haunting existence and his love.

Fantastic of Caragiale is driven by the emergence of women appearance and even mastered the female spirit. Manifesting itself as the emblem of femininity, fantastic embarrass him who loves, meeting a break in rational conduct of life and drawing him in a disquieting.

Epic conquest of new areas in the twentieth century is not a measure bodes well for durability fantastic genuine expression. Is there a crisis after programmatic E.A Poe to surrealism. Old realism of living a mirroring relationship was calm certainty scientism thriving.

Lucidity in various ways to assert, is the new reality of creation and justice is absolute

⁶ Paul Zarifopol, *I.L. Caragiale Opere*, Ed. Cultura națională, 1930

Caragiale înfățișează câteva scene de virtuozitate demonologică, în care apar femei chinuite de diavol. Eternul mister feminin își are sursa, după doctrina creștină, în relațiile femeii cu diavolul. Originea demonică a farmecului feminin și a comportamentului nebunesc este urmărită de încercarea ființei de a-și lămuri partea obsedantă a existenței sale, iubirea.

Fantasticul caragialian este pus în mișcare de apariția femeii și este stăpânit chiar de spiritul feminin. Manifestându-se sub emblema feminității, fantasticul pune în dificultate pe cel care iubește, întâlnind o ruptură în desfășurarea rațională a vieții și atrăgându-l într-o zonă neliniștitoare.

Cucerirea de noi suprafețe în epicul secolului XX nu e un act de bun augur pentru trănicia exprimării fantasticului veritabil. Se poate vorbi de o criză programatică de după E. A. Poe și până la suprarealism. Vechiul realism al trăirii unei relații de oglindire a fost calmat de certitudinile scientismului înfloritor.

Luciditatea, sub diverse posibilități de afirmare, este noua realitate a actului creator și se constituie justițiar absolut al sentimentului fantastic. Dacă Poe introdusese o luciditate expresă a *perceperii evenimentului* real asupra căruia se suprapunea insolitul spre a crea ambiguitatea, cei care-l urmează rețin avantajele realismului descriptiv în constituirea ezitării în planul compoziției.

În opera lui Caragiale fantasticul este tratat categoric în stil poesc. Cea mai reprezentativă nuvelă a sa *La hanul lui Mânjoală* reprezintă mirajul oglindit în *Prăbușirea Casei Usher* de Edgar Poe. Elementele structurale ale povestirii sunt aceleași iar fantasticul joacă un rol similar.

Caragiale automatizează însă

fantastic feeling. If Poe submitted a lucid perception express real event on which overlapped strangeness to create ambiguity where it will retain the advantages of descriptive realism in setting hesitation in the plot of composition.

In Caragiale's work fantastic is treated absolutely as poesc style. *The inn of Mânjoală* was the most representative short story that is reflected in the collapse of the *House of Usher* mirage of Edgar Poe. The structural elements of the story are the same and fantastic plays a similar role.

Caragiale automates the fantastic but the lack of effective reaction to the events recounted hero. The main character of the novel always accept extraordinary adventures through which current as inevitable, natural, and leave them worn like normal things, barely, at times, more of surprise than fighting with it îmbujorează by a cross. Such a character back to his own home may not have a specific or nationality..

Elements of fantasy does not have any other nationality. Goat and cat are representations which have existed in all times and in all places endowed with elements of folk magic or mirage night. We encounter in Arabic, Persian, Greek mythology, the sorcery first, then in medieval Germany and France. Novel interest but not falls to the Inn, or landscape, or the psychology of the characters, but only on its elements combining fantastic.

In time of war is the story of a robber king and then volunteer, his brother innkeeper, in a way, another kind of thief. The latter, in comparison with the first, is like a beast. There are some kind of fantastic here. Story by evil acuity through some very beautiful and psychological notations great fair, yet fall into a human general that no ethnic link no longer where to spend the environment

¹⁶Paul Zarifopol, *I.L. Caragiale's Works*, National Culture Publishing, 1930

fantasticul prin lipsa de reacție efectivă a eroului față de întâmplările povestite. Eroul principal al nuvelei acceptă tot timpul peripețiile extraordinare prin care trece ca pe o fatalitate curentă, firească, și se lasă purtat de ele ca de lucruri normale, abia dacă, din când în când, mai mult a mirare decât a luptă, se îmbujorează cu câte o cruce. Un astfel de personaj, readus la propria sa origine, nu poate avea un specific și nici naționalitate.

Elementele acestui fantastic nu își au nici ele naționalitatea lor. Capra și pisica sunt reprezentări ce au existat în toate timpurile și în toate locurile înzestrate cu elemente de vrajă populară sau miraj nocturn. Le întâlnim la arabi, persani, în mitologia elenă, mai întâi în cadrul vrăjitoriei, apoi în Germania medievală și în Franța. Interesul nuvelei însă nu cade nici asupra hanului, nici asupra peisajului, nici asupra psihologiei personajelor, ci exclusiv asupra îmbinării elementelor ei de fantastic.

În vreme de război este povestea unui popă tâlhar și apoi voluntar, a fratelui său hangiu, într-un fel, tot un soi de tâlhar. Cel din urmă, în comparație cu primul, este ca o fiară. Există un oarecare fantastic și aici. Povestirea, prin acuitatea răutății, prin unele notații psihologice deosebit de frumoase și minunate de juste, se încadrează totuși într-un general omenesc pe care nimic nu îl mai leagă etnic de locul în care se petrece, de mediul în care evoluează, iar personajele ies complet din starea lor socială, culturală și sufletească.

Proza fantastică constituie o operă importantă pentru literatura română. Dezvoltând un număr de teme care trec de la o narațiune la alta, Caragiale creează o tipologie memorabilă și un spațiu imaginar care este numai al lui. Este spațiul românesc: un loc plin de semne, un loc inițiativ, cu străzi

around them and the characters come fully in their social, cultural and spiritual.

Fiction prose is an important work for Romanian literature. Developing a number of themes that go from one story to another, Caragiale created a memorable typology and imaginary space that is only his. Is the Romanian space: a place full of signs, initiating, a place with streets that hide ancient mysteries and individuals wearing them without knowing, myths.

G. Calinescu and Tudor Vianu believed that Romanian writer is not intended for fantastic. Caragiale showed that it is sufficient to show a great talent and prejudices critics retire then, ashamed of the way of evidence. His prose is dominated by mystery, takes place in a world marked by fantastic extrasensory and paranormal. In general, his short stories are grafted on existential issues. It is noted that the writings have a strong fantasy and fiction make up the majority of Caragiale.

„A prose comes, however, on a line of Romanian spiritual tradition: that of Eminescu "Poor Dionis" IL Caragiale and the enigmatic stories. Eliade renewed Romanian fantastic, approaching it from the great myths of modern existence”¹⁷ (Eugen Simion).

Caragiale's cultural formation is marked permanently of Romanian spirituality. That fall within in the natural order and confessions scholar Mircea Eliade is a good acknowledgment: "Being Romanian, for me, is to live and to express, to value this way of being in the world. Have taken advantage of this legacy! ...This rich legacy was undoubtedly truly worth made in literature, scholarly culture. It is the creation folkloristic. Myth proclaims a cosmic situation or primordial event. It is therefore always the story of "creation" is told as a committed, it began to be. This is why the

¹⁷ Eugen Simion, *Vocation of fiction*, Literary Romania, no. 11, 1969.

care ascund mistere vechi și indivizi care poartă cu ei, fără să știe, mituri.

G. Călinescu și Tudor Vianu credeau că scriitorul român nu are vocație pentru fantastic. Caragiale a dovedit că este suficient să apară un mare talent și prejudecățile criticii se retrag atunci, rușinate, din calea evidenței. Proza lui este dominată de mister, se desfășoară într-o lume extrasenzorială marcată de fantastic și de paranormal. În general, nuvelele sale sunt grefate pe probleme existențiale. Se observă că scrierile au un pronunțat caracter fantastic și alcătuiesc majoritatea beletristicii lui Caragiale.

„O proză ce vine, totuși, pe o linie a tradiției spirituale românești: aceea a lui Eminescu din „Sărmanul Dionis” și a lui I. L. Caragiale din povestirile enigmatice. Eliade a înnoit fantasticul românesc, apropiindu-l de marile mituri ale existenței moderne”.⁷ (Eugen Simion).

Formarea culturală a lui Caragiale este marcată definitiv de spiritualitatea românească. Faptul intră în ordinea firească, iar mărturisirile savantului Mircea Eliade constituie o bună confirmare: „A fi român, pentru mine, înseamnă a trăi și a exprima, a valoriza acest mod de a fi în lume. Trebuie profitat de această moștenire!... Această moștenire foarte bogată n-a fost, fără îndoială, pusă în valoare cu adevărat în literatură, în cultura savantă. Ea există în creația folclorică. Mitul proclamă apariția unei situații cosmice sau a unui eveniment primordial. El este deci, mereu, povestea unei „creații”: se povestește cum s-a săvârșit ceva, cum a început să fie. Iată de ce mitul este solidar cu mitologia; el nu vorbește decât despre realități, despre ceea ce s-a întâmplat cu adevărat, de ceea ce s-a manifestat de-a-ntregul”⁸.

myth of solidarity with mythology, he speaks not only about reality, about what really happened, what has manifested the entirely”¹⁸

Caragiale presents itself as an advocate of knowledge verified using data available to scholars of folklore and ethnographic documents. He believed that folk material and may serve a different knowledge than that which gives us the philosophy of culture. Specifically, he believed that issues directly related to man, with his knowledge of the structure and limits can be worked almost to their final absolution, from folklore and ethnographic data.

Comparing with the Romanian archaic myths in literature, Caragiale demonstrates the uniqueness and superiority of our popular genius. Referring to the origin of folklore, Caragiale shows that agricultural rural societies have created the very beginning of history more games arising from the presence of ceremonial and fantasy. Legends, tales, riddles in various forms using mysterious and enigmatic element. Authenticity, depth and uniqueness of our popular creations can not be questioned.

In many of his speeches, Caragiale demonstrates the great importance of religions stemming from folklore works, distinguishing non-value of value. A mechanical copy can not give rise only to insignificant things. In a myth or a legend, there is anecdotal significance. To create a viable work is not to reproduce versification of popular poetry. Only a few were able to assimilate the essence of folk, conceived masterpieces, of which we can mention: Mihai Eminescu, Lucian Blaga, Tudor Arghezi and Emil Botta.

Caragiale's novel, *The Inn of Mânjoală* is

⁷ Eugen Simion, *Vocația fantasticului*, România literară, nr. 11, 1969.

⁸ Mircea Eliade, *Aspecte ale mitului*, Univers, București, 1978.

Caragiale se prezintă ca un adept al cunoștințelor verificate prin intermediul datelor puse la dispoziția savantului de documentele etnografice și folclorice. El credea că materialele folclorice pot sluji și la o altfel de cunoaștere decât cea pe care ne-o oferă filosofia culturii. Și anume, credea că problemele în directă legătură cu omul, cu structura și cu limitele cunoștinței sale, pot fi lucrate până aproape de dezlegarea lor finală, pornind de la datele folclorice și etnografice.

Comparând miturile arhaice românești cu cele din literatura universală, Caragiale demonstrează *unicitatea și superioritatea geniului nostru popular*. Referindu-se la originea folclorului, Caragiale arată că societățile rurale agricole au creat chiar de la începutul istoriei mai multe ceremoniale și jocuri izvorâte din prezența fantastică. Legende, basmele, cimiliturile în forme variate folosesc elementul misterios și enigmatic. Autenticitatea, profunzimea și unicitatea creațiilor noastre populare nu pot fi puse la îndoială.

În multe din intervențiile sale, Caragiale demonstrează deosebită importanță a operelor culte izvorâte din folclor, distingând valoarea de nonvaloare. O copiere mecanică nu poate da naștere decât la lucruri ne semnificative. Într-un mit sau într-o legendă, nu anecdotică are însemnătate. A crea o operă viabilă nu înseamnă a reproduce versificația unei poezii populare. Doar câțiva au putut să-și asimileze esența folclorului, zămisliind capodopere, dintre care-i amintim pe: Mihai Eminescu, Lucian Blaga, Tudor Arghezi și Emil Botta.

Nuvela lui I. L. Caragiale, *La hanul lui Mânjoală* este un bun exemplu al acestor mutații. Motivul pe care se dezvoltă narațiunea este fantastic. Dorind să păstreze

a good example of these mutations. The reason that develops narrative is fantastic. Wanting to keep her room clean reckless lad for one night, the beautiful hostess, initiated in magical practices makes it way to return something exorcise in the hat and then using the tomcat that can be transformed into goatling. Novel does not develop as terror because the writer focuses on other sides of fables, obtaining an ambiguity style, a result of overlapping of meaning. Furthermore unusual tension on the double meaning of Caragiale is concerned with observations. Lady Inn has no icon in room and the tomcat reaction is unnatural by rationality: ☒

"Real female! I sat at the table making cross after my custom, when suddenly, a roar: stepped is seen with horseshoe old boots on a cat that's under the table ...The woman, taken in thought, sitting on the bed with my hat in their hands, an ever-spinning and twist...I said go on the road! And I crossed, when I heard right door thudding sound of a cat. My host knew no longer seeing her, entered rather 'the heat and grab the cat door, of course "¹⁹.

What made our writer is a performance of lucidity style. The same word can have meaning and the real plan, and the assumed fantastic. It's an expression, not an ambiguity of feeling that the end does not leave any doubt about the lack of integration in fantastic from his irony.

Another way of referral lucidity act of creation, perhaps the most prominent, highlighting the presence of irony, used by Caragiale, proof of posting creator of the work world. It is a general feature of degraded forms of modern fiction, present in style and purpose of creation. The most interesting is the ironic attitude required with justification, to express themselves, fantastic

¹⁸ Mircea Eliade, *Myth Issues*, Universe, Bucharest, 1978

¹⁹ IL Caragiale, *Novellas*, Book Romanian, Bucharest, 1997

imprudentul flăcău în camera ei curată, timp de o noapte, frumoasa hangiță, inițiată în practici magice, îl face să se întoarcă din cale descântând ceva în căciulă și apoi folosindu-se de cotoiul ce poate fi metamorfozat în ied, în orice caz de un spirit malefic. Nuvela nu se dezvoltă ca teroare deoarece scriitorul își concentrează atenția asupra altor laturi ale fabulației, obținând o ambiguitate a stilului, rezultat al suprapunerilor de sens. Mai mult decât tensiunea insolită, pe Caragiale îl preocupă dubla semnificație a unor observații. Stăpâna hanului n-are icoană în cameră, reacția cotoiului e nefirească, dar aceste detalii sunt intenționat umbrite preferându-se raționalitatea:

„Femeie curată! M-am așezat la masă făcându-mi cruce după datină, când deodată, un răcnet: călcașem, se vede, cu potcoava cismeii pe un cotoi bătrîn, ce e sub masă... Femeia, dusă pe gânduri, ședea pe pat cu căciula mea în mână, o tot învârtea și-o răsucea... Am zis hai la drum! Și mi-am făcut cruce; atunci am auzit bine ușa bufnind și un vuiet de cotoi. Gazda mea știa că nu o mai văz, intrase degrab' la căldură și apucase pe cotoi cu ușa, desigur”⁹

Ceea ce realizează scriitorul nostru este o performanță a stilului lucidității. Același cuvânt poate avea semnificație și în planul real, și în cel presupus, fantastic. E o ambiguitate a expresiei și nu una a trăirii pentru că finalul nu lasă nici un fel de dubiu în privința neintegrării în fantastic prin ironia sa.

O altă cale a sesizării lucidității actului de creație, poate cea mai proeminentă, evidențiază prezența ironiei, utilizată și de Caragiale, dovadă a detașării creatorului de lumea operei. Ea este o trăsătură generală a formelor degradate ale fantasticului modern, prezentă în stil și în finalitatea creației. Cazul

language.

Fantastic is always a constant of the human spirit and literature of all time. There are researchers who believe that science fiction is part of fantastic literature. Both types are based on fantasy, on increasing function and potentiation imaginative factor explaining their genetic relatedness which can lead to their eventual confusion. The fundamental difference between them is that fantasy literature assumes a mythical-magical mentality to exist, and science fiction is fed from a scientific mentality.

Magic in the prevalence of fantastic literature author is replaced by powers of science-fiction, science and technology. Place is taken by scholar magician, magic wand and substituting the machine or invention. Eminescu fantastic philosophical influence is manifested in a number of Romanian prose writers such as Gala Galaction (Califar's Mill), Alan Rebreanu (Adam and Eve) and, especially Mircea Eliade, one of the greatest artists of the century prose fiction.

In Romanian literature, the first successor of philosophical fantastic line is Eminescu, paradoxically, the realistic Liviu Rebreanu with novel *Adam and Eve* (1925). The primordial unity thesis and torque reach eternal metempsychosis doctrine in transmigration of soul. Eternal couple designed to recover primordial unity is maintained only by the transmigration of the soul.

Metempsychosis works only on this site erotic Rebreanu's vision. To achieve torque eternal souls of lovers, partners should be free from spatial and temporal determinations and overcome obstacles to social and moral conventions.

„A man from millions of men wants only one woman from millions of women, one single and only one! Adam and Eve! Mutual

⁹ I. L. Caragiale, *Nuvela*, Cartea Românească, București, 1997.

cel mai interesant este cel în care atitudinea ironică cere cu îndreptățire, spre a se exprima, limbajul fantastic.

Fantasticul este o permanență a spiritului uman și o constantă a literaturii din toate timpurile. Există cercetători care consideră că science-fiction-ul face parte din literatura fantastică. Ambele genuri se bazează pe *fantezie*, pe sporirea și pe potențarea funcției imaginative, factor determinant ce explică înrudirea lor cu genetica și care ne poate conduce la eventuala lor confuzie. Deosebirea fundamentală dintre ele constă în faptul că literatura fantastică presupune o mentalitate mitico-magică pentru a exista, iar literatura științifico-fantastică se alimentează dintr-o mentalitate științifică.

Magia la care recurge frecvent autorul de literatură fantastică este înlocuită în literatura științifico-fantastică de prerogativele științei și tehnicii. Locul magicianului este luat de savant, baghetei magice substituindu-i-se mașina sau invenția. *Influența fantasticului filosofic* eminescian se manifestă în proza românească la o serie de scriitori precum Gala Galaction (*Moara lui Călifar*), Liviu Rebreanu (*Adam și Eva*) și, mai ales, la Mircea Eliade, unul dintre cei mai mari creatori de proză fantastică ai veacului trecut.

În literatura română, primul continuator pe linia fantasticului filozofic a lui Eminescu este, în mod paradoxal, *realistul* Liviu Rebreanu, cu romanul *Adam și Eva* (1925). De la teza unității primordiale și a cuplului etern se ajunge la doctrina metempsihozei, la transmigrația sufletului. Cuplul etern, menit să refacă unitatea primordială, se menține numai prin transmigrația sufletului. Metempsihoza lucrează numai pe acest teren erotic, în viziunea lui Rebreanu. Pentru realizarea cuplului etern, sufletele îndrăgostiților,

search unconscious and irresistible is the sense of human life itself ! To facilitate searching this, do recover and undo all moral and social laws and conventions"²⁰

Liviu Rebreanu is an artist of philosophical and fantastic novel, being closer to Th.Gautier and Camil Petrescu than Sadoveanu or Eminescu.

Transmigration of souls like us is presented as a descent and ascent through the inner hell orgies, the darkness being the hero, modeled inside a romantic trip without their plastic inventiveness and without sunny landscapes reveals pictorial quality and great music, images visual and auditory unusual.

Mircea Eliade wants to differentiate itself from other authors of fantasy literature in the world of the German romanticism, by Edgar Allan Poe or Borges.

At the origin of Mircea Eliade's fantastic, is the fantastic of Eminescu, philosophical, metaphysical, mythical doctrinally and not because myth is always exceeded the philosophy. What interests of Mircea Eliade is the philosophical meanings of myths.

Trajectory of Eliade's prose fiction is from myth to philosophy. His conception fantastic mythical conception is determined by creating parallel universes newspaper, revealing us another dimension of time and space.

Which brings Mircea Eliade in addition to fantastic of Eminescu is „sacred and profane dialectic" the central idea of his system-philosophical thinking and mythical representation.

Miss Cristina (1936), the first fantastic prose of Mircea Eliade, is designed for a range of movement theme in literature, love between a „live man" and a „dead woman" a common theme in fiction prose, often populated by specters, ghosts, vampires, as messengers of the underworld.

²⁰ Rebreanu Alan, *Adam and Eve*, Book Romanian, Bucharest, 2003

partenerilor, trebuie să se elibereze de determinările spațiale și temporale și să depășească obstacolele convențiilor sociale și morale.

„Un bărbat din milioanele de bărbați o dorește pe o singură femeie din milioanele de femei, unul singur și una singură! Adam și Eva! Căutarea reciprocă, inconștientă și irezistibilă, e însuși rostul vieții omului! Pentru a înlesni căutarea aceasta, se fac, se refac și se desfac toate legile și convențiile morale și sociale.”¹⁰

Liviu Rebreanu este un artist al romanului filozofic și fantastic, fiind mai aproape de Th. Gautier sau de Camil Petrescu, decât de Sadoveanu sau de Eminescu. Transmigrația sufletelor ne este prezentată aidoma ca o coborâre și înălțare prin orgiile infernului lăuntric, prin tenebrele ființei eroului, după modelul călătoriei în interior a romanticilor, fără inventivitatea plastică a acestora și fără a ne releva peisaje înșorite de o calitate picturală și muzicală deosebită, imagini vizuale și auditive ieșite din comun.

Mircea Eliade dorește să se diferențieze de alți autori de literatură fantastică din lume, de romantismul german, de Edgar Allan Poe sau de Borges. La originea fantasticului lui Mircea Eliade stă, însă, *fantasticul* eminescian, *filozofic*, *metafizic*, *doctrinar* și nu mitologic, pentru că mitul este depășit întotdeauna în direcția filozofiei. Ceea ce-l interesează pe Mircea Eliade sunt semnificațiile filozofice ale miturilor.

Traectoria prozei fantastice a lui Eliade este de la *mit* la *filozofie*. Concepția sa despre fantastic este determinată de concepția sa mitică, prin care creează universuri paralele cotidianului, relevându-ne o altă dimensiune a timpului și spațiului. Ceea ce

Writer exploit what could be called „strange coincidences" which is gradually adding the terrifying feeling. Isolated mansion in plain Baragan atmosphere, which invited young painter Edgar and archaeologist Nazarie who started emanating from careless air castles inhabited by ghosts and ghouls, the unusual events occur, common in western fantasy stories.

Mircea Eliade created by *Miss Cristina* an allegory of aspiration towards absolute impossibility of fulfilling his erotic and, of incompatibility between two different orders. The idea of transgression limits of human existence is that supplying novel idea of romantic origin. Not only direct references in the text, but also the entire issue, *Miss Cristina* is a response to *Star* of Eminescu.

In the novels *The Secret of Dr. Honigberger* and *Nights at Serampore*, fantastic of Eliade reveals the other side of India, unseen, hidden, one side of occult practices and initiatives. Appears to us here with a fantastic exotic twist.

Eliade emphasizes, „the miraculous evidence" that aspires to reach initiative, meditation technique, the deepening of the inner life, thinking, from this perspective, superior Buddhist yogi practices.

Dr. Honigberger secret novel is built on the concept of mystery, fantasy literature specifically, the author making the statement „the mystery is so active in our lives" as such is present and hidden in everyday life.

Youth without old age (1978) is set up as a response to the famous Romanian folk tale, *Youth Without Old Age and Life without Death*, on eternal youth. Novel illustrates a scientific hypothesis, the possibility of regeneration body.

From myth, Eliade reaching science fiction narrative, traveling is the author of the science fiction to fairytale.

Hero, Dominic Matei, embodies humanity

¹⁰ Liviu Rebreanu, *Adam și Eva*, Cartea Românească, București, 2003.

aduce Mircea Eliade în plus față de fantasticul eminescian este „dialectica sacrului și profanului”, ideea centrală a sistemului său de gândire și reprezentare mitico-filozofică.

Domnișoara Cristina (1936), prima scriere fantastică a lui Mircea Eliade, este concepută pe o temă largă de circulație în literatura universală, dragostea dintre „un viu” și „o moartă”, temă frecvent întâlnită în proza fantastică, populată adeseori de spectre, fantome, vampiri, ca mesageri ai lumii de dincolo. Prozatorul exploatează ceea ce s-ar numi „coincidențele stranii”, din însumarea cărora este gradat sentimentul terifiantului. Atmosfera conacului izolat în șesul Bărăganului, la care sunt invitați tânărul pictor Edgar și arheologul Nazarie, emană de la început aerul nepăsător al castelelor populate de fantome și stafii, în care se petrec evenimente neobișnuite, întâlnite în povestirile fantastice occidentale.

Mircea Eliade a creat prin *Domnișoara Cristina* o alegorie a aspirației spre absolutul erotic și a imposibilității atingerii lui, a incompatibilității dintre două ordine diferite. Ideea transgresării limitelor existenței umane este aceea care alimentează nuvela, ideea de sorginte romantică. Nu numai prin trimiterile directe din text, dar și prin întreaga problematică, *Domnișoara Cristina* se constituie ca o replică la *Luceafăru* eminescian.

În nuvelele *Secretul doctorului Honigberger* și *Noaptea la Serampore*, fantasticul lui Eliade ne dezvăluie cealaltă față a Indiei, nevăzută, ascunsă, o față a practicilor oculte și inițiatice. Fantasticul ne apare aici cu o tentă exotică. Eliade pune accentul pe „probele miraculoase”, la care aspiră să ajungă inițiatul, pe tehnica meditației, pe adâncirea în viața interioară, socotind, din această perspectivă, budismul net superior practicilor yogine. Nuvela

posthistory. Through the simple act of concentration, intense thought, man may recover post-historical, cultural memory based on much stronger than the historical man.

Novel is fantastic from its deconcentrant end, narrator and hero giving freedom to return to the old condition.

Rules fantastic story proved highly resistant while other voltages ambiguous communication of subjectivity, sometimes becoming carriers of symbolic meanings.

Mircea Eliade's masterpiece, *The Gypsy*, preserves all special agreements. The action begins in the real sphere, Gavrilescu character enters in a place called "The Gypsy" because this place is cool and heat outside is very strong.

In this strange space occurs "rupture" that speaks R. Caillois. Following the return to order, to real change. He puts out heat changes.

However, real change is "almost unbearable", so is the space character pit house, where he fulfills his destiny with young love - Hildegard. Ambiguity prevails, especially at the end and Eliade emphasizes the reluctance reader and character.

Gavrilescu piano's teacher, enervate the sweltering heat of July falls in Gypsy's place, attracted by the inviting coolness of nuts secular towering crowns.

Naturally, it is then drawn into a dark adventure in the end finds astounded that it casts over time in life, returning it strange world. Conducting discreet narrative is dotted with fantastic event details by which nature carries symbolic meanings.

All hot one day, sitting on a bench Gavrilescu student lost because of indefinite nature, the beautiful Hildegard.

Now I can not guess that gypsy and can not take a final decision only after it became useless. Presence in narrative takes fantastic feeling to designate the great qualities of this

Secretul doctorului Honigberger este construită pe conceptul de mister, specific literaturii fantastice, autorul făcând afirmația: „misterul e atât de activ în existența noastră”, fiind ca atare prezent și camuflat în cotidian.

Tinerete fără bătrânețe (1978) se constituie ca o replică la cunoscutul basm popular românesc, *Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte*, pe tema tinereții veșnice. Nuvela ilustrează o ipoteză științifică, cea a posibilității regenerării organismului uman. Pornind de la mit, Eliade ajunge la narațiunea științifico-fantastică, drumul parcurs de autor fiind cel de la *feerie* la *science-fiction*. Eroul, *Dominic Matei*, întruchipează umanitatea postistorică. Printr-un simplu act de concentrare, de gândire intensă, omul postistoric poate recupera, pe baza memoriei culturale mult mai puternică decât cea a omului istoric, tot ce s-a creat și s-a produs, sub raport intelectual, de-a lungul mileniilor.

Nuvela devine propriu-zis fantastică prin finalul deconcentrant, povestitorul acordându-i eroului libertatea de a reveni la vechea condiție. Regulile povestirii fantastice s-au dovedit în timp extrem de rezistente în comunicarea altor tensiuni ambigui ale subiectivității, devenind uneori purtătoare ale unor semnificații simbolice.

Capodopera lui Mircea Eliade, *La țigănci*, conservă toate convențiile speciei. Acțiunea debutează în sfera reală; personajul Gavrilescu pătrunde în locul numit „La țigănci”, deoarece locul acesta este răcoros, iar afară căldura este foarte puternică. În acest spațiu ciudat are loc „ruptura” despre care vorbește R. Caillois. Urmează revenirea la ordine, la realul schimbat. El pune schimbările pe seama căldurii. Totuși, schimbarea realului este „aproape insuportabilă”, așa că personajul revine în

type of creative accommodation throughout the ages, the possibilities range of events offered by the rigors very broad genre.

Slowdown and cancellation of time are extremely fertile as processes of real fantasy, informed by acute perception, the event features normal. These generally valid reasons to claim that fantasy genre.

Signs of individuality (subjectivity represented, fabrication, use time) are convincing enough to have set up an originality able to provide some independence diachronic development. Fantastic field is of great importance and supremacy squaring off with the realist, the suspicion mirroring life.

Dramatic or obscure stance greatness lack specific features of sublime object are fantastic and creates a specific feeling high acuity.

Fantastic was probably born out of the need of people to understand what is beyond our understanding and the reality. People's desire to find answers to inexplicable and overcome the limitations of space and time has created fantastic, which is also a bridge to the unknown, bizarre and terrifying world without rules of reason.

This explains the emergence of fantastic not only in literature but also in other arts, "forms the secular human anxiety, fear and harassed by fear, anxiety projected real images"²¹(M. Brion).

BIBLIOGRAPHY

1. Eugen Simion, *Vocation of fiction*, Literary Romania, no. 11, 1969
2. I. L. Caragiale, *Novellas*, Book Romanian, Bucharest, 1997
3. Ion Biberi, *Fantastic, Mental attitude, in Essays literary, philosophical and artistic Romanian Book*, Bucharest, 1982
4. Rebreanu Alan, *Adam and Eve*, Book Romanian, Bucharest, 2003
5. Marcel Brion, *Fantasy Art*, Meridians,

²¹ Marcel Brion, *Fantasy Art*, Meridians, Bucharest, 1971.

spațiul bordeiului, unde își împlinește destinul alături de dragostea tinereții sale – Hildegarg. Predomină ambiguitatea, în special la final, iar Eliade pune accent pe ezitarea cititorului și a personajului.

Profesorul de pian Gavrilescu, toropit de căldura toridă a lunii iulie intră *La țigănci*, atras de răcoarea îmbietoare a coroanelor falnice ale nucilor seculari. Firesc, este atras apoi într-o aventură obscură, în finalul căreia constată stupefiat trecerea timpului care-l alungă din viață, reîntorcându-l în lumea straniului. Desfășurarea narativă este punctată discret cu detalii prin care natura evenimentului fantastic poartă semnificații simbolice. Tot într-o zi toridă, șezând pe o bancă, studentul Gavrilescu a pierdut, din cauza firii nehotărâte, pe frumoasa Hildegard. Acum nu poate ghici care-i țiganca și nu poate să ia o decizie definitivă decât după ce aceasta a devenit inutilă. Prezența sentimentului fantastic în narațiune ține să desemneze marile calități de acomodare ale acestui tip de creație de-a lungul epocilor, posibilitățile largi de manifestare oferite de rigorile extrem de generale ale genului.

Încetinirea și anularea timpului sunt extrem de fecunde ca procedee ale fantasticului real, sesizat printr-o percepție acută, în evenimentul normal. Aceste caracteristici general-valabile îndreptătesc fantasticul să se revendice ca gen literar. Semnele de individualizare (*subiectivitatea reprezentată, fabulația, utilizarea timpului*) sunt îndeajuns de convingătoare spre a-i instaura o originalitate capabilă să asigure o oarecare independență în dezvoltarea diacronică. Câmpul fantastic este de mare importanță, disputându-și supremația cu cel realist, al oglindirii verosimile a vieții.

Ipostaza dramatică sau obscură, lipsa măreției specifice sublimului sunt caracteristici ale obiectului fantastic și

Bucharest, 1971

6. Mircea Eliade, *Myth Issues, Universe*, Bucharest, 1978

7. Paul Zarifopol, *I.L. Caragiale's Works*, National Culture Publishing, 1930.

generează un sentiment specific de mare acuitate.

Fantasticul s-a născut probabil din nevoia oamenilor de a înțelege ceea ce este dincolo de percepția noastră, dincolo de limita realului. Dorința oamenilor de a găsi răspunsuri la inexplicabil și de a depăși limitele spațio-temporale a dat naștere fantasticului, care este totodată și o punte spre necunoscut, bizar, terifiant și lumea fără reguli ale rațiunii. Astfel se explică apariția fantasticului nu doar în literatură, ci și în celelalte arte, „forme în care neliniștea seculară a omului, hărțuit de spaimă și de frică, a proiectat imaginile anxietății reale.”

¹¹(M. Brion).

BIBLIOGRAFIE

1. Eugen Simion, *Vocația fantasticului*, România literară, nr. 11, 1969
2. I.L. Caragiale, *Nuvele*, Cartea Românească, București, 1997
3. Ion Biberi, *Fantasticul, atitudine mentală*, în Eseuri literare, filosofice și artistice, Cartea Românească, București, 1982.
4. Liviu Rebreanu, *Adam și Eva*, Cartea Românească, București, 2003
5. Marcel Brion, *Arta fantastică*, Meridiane, București, 1971
6. Mircea Eliade, *Aspecte ale mitului*, Univers, București, 1978.
7. Paul Zarifopol, *I.L. Caragiale Opere*, Ed. Cultura națională, 1930

¹¹ Marcel Brion, *Arta fantastică*, Meridiane, București, 1971.